

KAZAK TÜRKÇESİ VE TÜRKİYE TÜRKÇESİ ARASINDAKİ YALANCI EŞ DEĞERLER ÜZERİNE

False Friends between Kazakh Turkish and Turkey Turkish

Erdal AYDOĞMUŞ*

Gazi Türkiyat, Güz 2018/23: 109-135

Öz: Köklü bir geçmişe sahip olan Türk dili değişik sebeplerden (siyasi, göç vs.) dolayı zaman zaman farklı coğrafyalarda konuşulmuş hatta çeşitli lehçelere bölünmüştür. Bölünmeyle birlikte kelimeler arasında anlam değişimine uğrama olmuştur. Mana değişimlerinin sonucunda bazı kelimelerin anlamında daralma ya da genişlemeler gözlemlenmiştir.

Özellikle Sovyetler Birliğinin dağılmasıyla birlikte lehçeler arası aktarmalar gündeme gelmiş ve böylelikle "yalancı eşdeğer" meselesi ortaya çıkmıştır. Lehçeler arası aktarmalarda yaşanan "yalancı eş değer" meselesi ile bilim insanları yakında ilgilenilmiş, bilim insanları tarafından çalışmalar yapılmış konuyla ilgili fikirler ortaya atılmıştır.

Bu çalışmada Kuzey- Batı Türk lehçelerinden Kazak Türkçesi ile Güney- Batı (Oğuz) grubundan Türkiye Türkçesindeki "yalancı eş değer" kelimeler (isim ve fiil) başlıklar halinde ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yalancı eş değerler, Kazak Türkçesi, Türkiye Türkçesi

Abstract: The Turkish language which has a long history sometimes is spoken in different geographical regions due to different reasons (political, immigration, etc.) and even divided into different dialects. With the division into different dialects, meaning has not been changed between words. As a result of meaningful changes, narrowing or enlargement in the meaning of some words has been observed.

Especially with the disintegration of the Soviet Union, transpositions between the dialects have come to the fore and thus the question of "false friends" has emerged. Scientists were soon dealt with by the question of "false friends", which was experienced during the transcription of dialects.

In this study, South- North-Western Turkey with Kazak Turkish dialect of the West (Oguz) group from Turkey in Turkish "false friends" words (nouns and verbs) is discussed under titles..

Keywords: False friends, Kazakh Turkish, Turkey Turkish

1. GİRİŞ

Dünyada konuşulan pek çok dil vardır. Konuşulan diller geçmişten günümüze kadar başta devletlerarasındaki münasebetler olmak üzere farklı sebeplerden dolayı birbirleriyle etkileşim halinde olmuştur. Göçler, savaşlar, siyasi iş birlikler vs. etkileşimlerin sonucunda da diller arasında alışveriş olmuş, diller birbirlerinden kelime alıp vermişlerdir.

---

* Dr. Öğr. Üyesi, Ardahan Üniversitesi, İBEF, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü, Ankara/TÜRKİYE. erdalaydogmus40@gmail.com, Gönderim Tarihi: 28.03.2018 / Kabul Tarihi: 29.10.2018

Diller arasında yapılan alışveriş neticesinde bazı kelimeler özgünlüğünü koruyamamış; anlam daralmasına, anlam genişlemesine ya da tamamen farklı bir anlama geçmiştir. Bu durum karşısında da kelimeler aldatıcı olmaya başlamıştır.

Dünyadaki dillere bakıldığında akraba olan, akraba olmayan dillerde de yalancı eş değer kelimelerle karşılaşmaktadır. Rusçada “краватъ” (kravat) yatak anlamına gelirken, Türkiye Türkçesinde “kravat” gömlek yakasının altından geçirilerek kullanılan boyun bağı anlamındadır.

Akraba dillere bakıldığında yalancı eş değer kelimelerin çok olduğu görülmektedir. Akraba diller arasındaki yalancı eş değer meselesi 1990’lı yıllarda Türkoloji’nin araştırma alanı olmuştur.

Sovyetler Birliğinin dağılmasıyla birlikte bağımsız Türk Cumhuriyetleri ortaya çıkmıştır. Türkiye ile bağımsız Türk Cumhuriyetleri arasında eğitim, kültür, ekonomi vs. alanlarda işbirliği başlanmıştır.

Türk Cumhuriyetlerinden, Türkiye’ye yükseköğrenim için öğrenciler getirilmiştir. Türkiye’de bazı üniversitelerin edebiyat fakültelerine bağlı Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinin dışında Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları adında bölümler açılmaya başlanmıştır. Böylelikle bu bölümlerde lehçeler arası çalışmalar hız kazanmıştır.

20. yüzyılın sonlarında yaşanan siyasi gelişmeler neticesinde ise, Sovyetler Birliği dağılmış ve Türk topluluklarından bazıları bağımsızlıklarını kazanarak kendi cumhuriyetlerini kurmuştur. Bu gelişmelerle birlikte her bir lehçelerdeki kültür, dil, edebiyat, tarih, sanat vs. alanlardaki eserlerin Türkiye Türkçesine aktarılması çalışmalarında gözle görülür bir artış başlamıştır. (Yıldırım 2005: 766).

Lehçeler arası aktarma çalışmalarında “yalancı eş değerler” meselesi gündeme gelmiş ve bu konu üzerine çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. “yalancı eş değerler” konusuyla ilgili o günden bu güne kadar çeşitli çalışmalar yapılarak bilim âlemine sunulmuştur.

1.1. Yalancı Eş Değer Kavramı

Yalancı eş değer kelimeler ile ilgili yapılan çalışmaların tarihi başlangıcı 19. yüzyılın sonlarına dayanmaktadır. Yalancı eş değer meselesinin akraba ya da akraba olmayan dilleri ilgilendiren bir konu olduğu bilinmektedir.

Maxime Koessler ve Jules Derocquigny tarafından hazırlanan “Les faux amis ou les trahisons du vocabulaire anglais conseils aux traducteurs” (İngilizce – Fransızca Çevirmenin Aldatıcı Dostları) isimli sözlük bu alanda çalışılan ilk eserdir. Bu eserde yalancı eşdeğer terimine karşılık “faux amis” (aldatıcı dostlar) terimi kullanılmıştır (Yazıcı Ersoy 2012: 36).

Yalancı eş değer konusu birçok bilim insanı tarafından çalışılmış üzerinde durulmuştur. Yapılan çalışmalar neticesinde de “yalancı eş değer” kavramı ile ilgili farklı terimler ortaya atılmıştır.

Yalancı eş değer terimi dışında “sahte karşılıklar”, “sözde denkteşler”, “aldatıcı kelimeler”, “sesteş kelimeler”, “aldatıcı kelimeler” vs. terimlerin kullanıldığı Dıykanbayeva’nın çalışmasında verilmiştir (Dıykanbayeva 2017: 2257).

Yalancı eş değer konusu da lehçeler alanında yapılan çalışmalar arasında yer almaktadır. Zaman içinde bazı sözcüklerin anlam değişimine uğradığı bilinmektedir. Bu durum Beşen Delice’ye göre aynı dilin farklı kollarının zamanla ses, şekil ve söz varlığı yönünden değişime uğramasının normal bir durum olduğu şeklinde belirtilmektedir (Beşen Delice 2013: 131).

Yalancı eş değer meselesinin ortaya çıkışının asıl sebebi aynı kökten gelen sözcüklerin anlamında görülen anlam farklılıklarındandır. Özeren’e göre de yalancı eş değer meselesinin ortaya çıkışındaki asıl meselenin “aynı kökten gelme” olduğu görüşüdür (Özeren 2014: 115).

Lehçeler arası aktarmada yalancı eş değerler yanlışlar yapılmasına sebep olmaktadır. Bunun en önemli sebeplerinden bir tanesi de aktarma yapılan lehçenin Türkiye Türkçesi ile aynı kökten gelmesinden dolayı ortaklıktan yola çıkılarak aradaki farklara dikkat edilmemesidir. Bununla beraber Ersoy’a göre birtakım özel hususların bilinmemesi ya da dikkate alınmaması ortaya ciddi yanlışların çıkmasına sebep olmaktadır. Çünkü Türk lehçelerinin hepsinin aynı kökten geldiği; aralarında fonetik, morfolojik, leksik ve sentaktik pek çok ortaklığın bulunduğu bilinmektedir (Ersoy 2007: 61).

1.2. Lehçeler Arası Aktarma ve Yalancı Eş Değerler Konusunda Yapılan Çalışmalar

Lehçeler arası aktarma ve yalancı eş değerler konusunda kitap, makale, tebliğ, bitirme tezleri, yüksek lisans tezleri ve doktora tezleri gibi çeşitli çalışmalar yapılmıştır¹.

¹ Yalancı eş değer kelimeler üzerine yapılmış olup kitap, makale, tebliğ olarak sunulan bazı çalışmalar şunlardır: Asker Resulov “Akraba Diller ve “Yalancı Eş Değerler” Sorunu” (1995: 916- 924). Ahmet Bican Ercilasun “Lehçeler Arası Aktarma” (1999: 91- 100); Mustafa Uğurlu “Türk Lehçeleri Arasında Aktarma Meselesi ve Abay Yolu Romanı” (2000: 59- 80), “Türk Lehçelerinin Aktarımında Valenz Sözlüklerinin Önemi” (2001: 197- 206), “Türk Lehçeleri Arasında Kelime Eşdeğerliği” (2004: 29- 40), “Türk Lehçeleri Arasında Benzer Kelimelerin Eşdeğerlik Durumu” (2012: 215- 222); Hüseyin Yıldırım, “Türkmen Türkçesindeki Aldatıcı Kelimeler” (2005). Fatih Kirişçioglu “Türkmen Türkçesinden Türkiye Türkçesine Yapılan Aktarmalarda Karşılaşılan Bazı Problemler” (2006: 21- 35); “Dilek Ergönerç Akbaba “Nogay Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eş Değerler” (2007: 151- 176); Fevzi Ersoy “Çuvaş Türkçesi ve Türkiye Türkçesinde Yalancı Eşdeğerler” (2007: 60-68); Hüseyin Yıldız “Karay Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eş Değer Kelimeler” (2009: 611- 659); Mehmet Kara “Lehçeler Arası Aktarmalarda Temel Sorunlar” (2009: 1056- 1082). Bekir Direkci ve Mevlüt Gülmez, “Güney Azerbaycan Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eş

Yalancı eş değerlerle ilgili yapılan çalışmalarda, Fevzi Ersoy (Ersoy 2007: 60-68), Doğan Çolak (Çolak 2014: 595- 625) ve Himmet Büke (Büke 2014: 216- 229), yalancı eş değerleri “İsimlerde Yalancı Eş Değerler” ve “Fiillerde Yalancı Eş Değerler” olmak üzere iki başlık halinde ele alırken, Bekir Direkci ve Mevlüt Gülmez (Direkci-Gülmez 2012: 138-150), Mehmet Özeren (Özeren 2014: 111- 127). Hakan Akca (Akca 2017: 91-132) ve Okan Celal Güngör (Güngör 2017: 133- 171) ise yalancı eş değerleri “Tam Yalancı Eş Değerler” ve “Kısmi Yalancı Eş Değerler” adlı başlıklarda toplamışlardır.

Dilek Ergönenç Akbaba yalancı eş değerleri “Kökü Eski Türkçede Aynı Olan Kelimeler” ve “Başka Dillerden Alınan Kelimeler”(Ergönenç 2007: 151- 176), Hüseyin Yıldız “Aynı Kökten Gelen Yalancı Eş Değer Kelimeler”, “Tam Yalancı Eş Değer Kelimeler”, “Kısmi Yalancı Eş Değer Kelimeler”, “Farklı Kökten Gelen Yalancı Eş Değer Kelimeler”, (isimlerde ve fiillerde) (Yıldız 2009: 611- 659), Tuna Beşen Delice “Türkmen Türkçesinin Farklı Ses Özellikleri Dolayısıyla Çıkan Yalancı Eşdeğerler”, “Eşsesli Sözcüklerde Yalancı Eşdeğerlik”, “Çok Anlamlı Sözcüklerde Yalancı Eşdeğerlik”, “Türkiye Türkçesinde İşletme Eki Almış Yapılara Benzeyen Sözcükler” ve “Aynı Ses Dizgesine Sahip Farklı Anlamlı Sözcükler” (Beşen Delice 2013: 131- 146), Cihan Çakmak, “Türkiye Türkçesinde Tamamen Başka Bir Anlamda Kullanılan Yalancı Eş Değer Kelimeler”, “Türkiye Türkçesinde Yakın Anlamda Kullanılan Yalancı Eş Değer Kelimeler”, “Türkmen Türkçesinde İlk Anlamı Türkiye Türkçesinden Farklı Olan Yalancı Eş Değer Kelimeler”, “Türkmen Türkçesinde ve Türkiye Türkçesinde Ses Değişimleri Görülen Yalancı Eş Değer Kelimeler” (Çakmak 2014: 15- 53), Hanife Alkan Özbek Türkçesi ve Yeni Uygur Türkçesi ile Türkiye Türkçesi yazı dili arasındaki “Yalancı Eş Değerli Fiiller” (Alkan 2012: 671- 688), Vedat Kartalcık “Eş Yazılı Kelimelerin Oluşturduğu Yalancı Eşdeğerler” ve “Alıntı Kelimelerde Yalancı Eşdeğerler” (Kartalcık 2015: 87- 98), Mayramgül Dıykanbayeva “İsim ve Fiillerde Yalancı Eş Değerler” adlı başlıklarda ele alarak yalancı eş değerleri tablo halinde göstermiştir (Dıykanbayeva 2017: 2256- 2271).

Fatih Kirişcioğlu, Türkmen Türkçesinden Türkiye Türkçesine aktarma yapılırken yapılan hataları belirlemiştir. Yapılan hataların sebeplerini istatistiksel olarak vermiştir. Yapılan hatalardan ilk sırayı %20 ile yalancı eş değerliğin aldığını belirtmiştir

Değerler” (2012: 138-150); Hanife Alkan “Lehçeler Arası Aktarmalarda Yalancı Eş Değerler Sorunu” (2012: 671-688); Habibe Ersoy Yazıcı “Başkurt Türkçesi ve Türkiye Türkçesinde Yalancı Eş Değerler” (2012); Tuna Beşen Delice “Türkmen Türkçesinde Yalancı Eşdeğerler (2013: 131- 146); Hüseyin Yıldırım “Özbek Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Aldatıcı Kelimeler” (2013); Cihan Çakmak “Türkmen Türkçesinde Görülen Yalancı Eş Değer Kelimeler” (2014: 15- 53); Himmet Büke “Gagauz Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eşdeğerler” (2014: 216- 229); Mehmet Özeren “Salar Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eşdeğer Sözcükler (2014: 111- 127); Vedat Kartalcık “Kırım Tatar Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasında Yalancı Eşdeğerler” (2015: 87- 98); Doğan Çolak “Saha Türkçesi ile Türkiye Türkçesi Arasında Yalancı Eşdeğerler” (2014: 595- 625). Hakan Akca “Kumuk Türkçesi İle Türkiye Türkçesinde Yalancı Eş Değerler” (2017: 91- 132); Okan Celal Güngör “Türkiye Türkçesi İle Yeni Uygur Türkçesinde Yalancı Eş Değerler” (2017: 133-171); Mayramgül Dıykanbayeva “Kırgız Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eşdeğerler” (2017: 2256- 2271).

(Kirişcioğlu 2006: 21- 35). Asker Resulov çalışmasında, Türkiye Türkçesi ve Azerbaycan Türkçesinde geçen yalancı eş değerleri ele almıştır. Yalancı eşdeğerlerin ortaya çıkışını 3 başlıkta toplamıştır: 1. Türk dilinin uzun tarihsel gelişim dönemleri içinde çeşitli kollara, gruplara, alt birimlere ayrılması. 2. Her iki dile yabancı dillerden giren aynı kelimenin bu dillerde değişik kavramlara karşılık olması ve yazı dilinde bu şekilde kabul edilmesi. 3. Ana dilden gelen bazı kelimelerin bu dillerden birinden birine yazı diline alınmayarak konuşma dilinde kalması sonucu zamanla ilk anlamından ve öteki dildeki anlamından farklı bir anlamda kullanılması (Resulov 1995: 916- 924) sonucunda yalancı eş değer kavramının ortaya çıktığını ifade etmiştir. Ahmet Bican Ercilasun ise eserinde, lehçeler arası aktarmalara değinerek; aktarmaların yapılmasında dikkat edilmesi gereken hususları sıralayarak bilgi vermiştir (Ercilasun 1999: 91- 100). Mustafa Uğurlu, “Türk Lehçeleri Arasında Kelime Eş Değerliği” adlı çalışmasında Türk lehçeleri arasındaki eş değer kelimeleri; 1. Kaynak lehçedeki bir kelimeye, hedef lehçede bir kelime eş değer olabilir. 2. Kaynak lehçedeki bir kelimeye, hedef lehçede birden fazla kelime eş değer olabilir, 3. Kaynak lehçedeki bir kelimeye, hedef lehçede hiçbir kelime eş değer olmayabilir, şeklinde üç bölüme ayrılabilirliğinden bahsetmiştir (Uğurlu 2004: 29- 40).

Yapılan çalışmalardan yola çıkarak bazı lehçelerdeki (Türkmen Türkçesi) yalancı eş değerler konusunda birden fazla çalışma yapıldığı görülmektedir.

1.3. Yöntem

Türkiye Türkçesi öğrenen Kazakistanlı öğrencilerin Türkiye Türkçesi öğrenirken “yalancı eş değer” isim ve fiilleri karıştırdığı tespit edilmiştir. Ayrıca Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları bölümünde okuyan öğrencilerin de lehçeler arası aktarmada “yalancı eşdeğerler” konusunda yanlışlar yaptığı görülmüştür. Bundan dolayı da Kazak Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki yalancı eş değerler konusunun ele alınması gerektiği düşünülerek bu çalışma yapılmıştır.

Önceki çalışmalarda yalancı eş değerler muhtelif tasniflerle ele alınmıştır. Bu çalışmada Hüseyin Yıldırım’ın “Türkmen Türkçesindeki Aldatıcı Kelimeler” (Yıldırım 2005: 765- 792) adlı bildirisindeki incelediği tasnif esas alınmıştır.

Kazak Türkçesindeki yalancı eş değerlerin tespitinde Kenan Koç, Ayabek Bayniyazov ve Vehbi Başkapan tarafından kaleme alınan “Kazak Türkçesi Türkiye Türkçesi Sözlüğü” ile Ayabek Bayniyazov, Janar Bayniyazova ve Kenan Koç tarafından keleme alınan “Türkiye Türkçesi Kazak Türkçesi Sözlüğü”nden faydalanılmıştır.

Bu çalışmada Kazak Türkçesi KT, Türkiye Türkçesi TT, Kazak Türkçesindeki kelimelerin anlamları “Kazak Türkçesi- Türkiye Türkçesi Sözlüğü”nden KTTTS kısaltmasıyla; Türkiye Türkçesindeki kelimelerin anlamları da “Türkçe Sözlük”ten (TDK: 2011) TS kısaltmasıyla verilmiştir. Kelimelerin sözlüklerde geçtiği sayfalar da parantez içinde gösterilmiştir. Yalancı eşdeğer isim ve fiiller ayrı bölümler halinde

verilmiştir. Bölümlerdeki isim ve fiiller Türkiye Türkçesindeki alfabetik sıraya göre dizilmiştir.

Çalışmada Kazak Türkçesi ile Türkiye Türkçesi arasındaki yalancı eş değerler; “İsim ve Fiillerde” olmak üzere alt başlıklara ayrılarak incelenmiştir.

2. YALANCI EŞ DEĞER İSİMLER

Kazak Türkçesi ve Türkiye Türkçesindeki ortak olan isimler her iki lehçede de farklı anlamda kullanılmaktadır. Ortak olan isim soylu kelimelerin aynı anlamda kullanıldığı düşüncesinden dolayı aktarma hatalarıyla karşılaşmaktadır.

2.1. Türkçe Kökenli Kelimelerdeki Yalancı Eş Değerler

Aynı kökten gelen bazı kelimeler zamanla anlam değişimine uğrayarak lehçeler arasında farklı anlamda kullanılabilir. Bu değişim, anlam genişlemesi, anlam daralması ya da kelimenin tamamen farklı bir anlamda kullanılması şeklinde görülür. Bunun ilgili olarak Hüseyin Yıldırım, aynı kökten gelen ortak kültür kelimelerinden bazıları, zamanla her iki lehçede farklı bir anlam kazanabilir. Bazen kelimenin anlam alanında genişleme, bezen de daralma olabilmekte; hatta bazı durumlarda ise ortak kelimenin anlam alanı tamamen değişebilmektedir. (Yıldırım 2005: 769) şeklinde açıklama yapmaktadır.

2.1.1. Türkçe Kökenli Kelimenin Farklı Anlamda Kullanılmasından Kaynaklanan Yalancı Eşdeğerler

KT ara “arı” (KTTTS: 47)/n **TT ara** “1. İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, aralık, boşluk, mesafe 2. İki olguyu, iki olayı birbirinden ayıran zaman, fasıla 3. kişilerin veya toplulukların birbirine karşı olan durumu veya ilgisi 4. iç 5. bir oyunda, bir filmde izleme sırasında dinlenmek üzere verilen kısa süre, antrakt 6. toplu jimnastik dizilmelerinde, sıradakilerin birbirlerinden yanlamasına olan uzaklıkları 7. spor karşılaşmalarında oyuncuların dinlenmek ve taktik almak için kullandıkları süre” (TS: 139).

KT baba “1. Ata, dede, eski atalar 2. büyüklere saygı ifadesi için kullanılır” (KTTTS: 75) / **TT baba** “1. Çocuđu olan erkek, peder 2. Çocuđun dünyaya gelmesinde etken olan erkek” (TS: 219)

KT bal “balo” (KTTTS: 81)/ **TT bal** “1. Bal arılarının bitki ve çiçeklerden topladıkları bal özünden yapıp kovanlarındaki petek gözlerine doldurdukları, rengi beyazdan esmere kadar değişen tatlı, koyu, sıvı madde. 2. İncirin, olgunlaşmış incirin, dışına sızan tatlısı. 3. Ağaçların kabuğundan sızarak pıhtılaşan besi suyu.”(TS: 241)

KT bay "1. varlıklı, zengin 2. çok fazla, sayısız 3. yeterli, bol" (KTS: 77) / **TT bay** "1. Parası, malı çok olan, zengin (kimse). 2. Erkeklerin ad veya soyadlarının önüne getirilen saygı sözü. 3. Erkek." (TS: 285)

KT bol "hadi, tez, çabuk" (KTTTS: 101) / **TT bol** "1. İçine girecek şeyin boyutlarından daha büyük veya geniş olan. 2. Nicelik bakımından olağandan veya alışıldandan çok." (TS: 374)

KT dal "şaşkın" (KTTTS: 130) / **TT dal** "1. Ağacın gövdesinden ayrılan kollardan her biri. 2. Branş. 3. Bir bilim dalının içinde yer alan ana bilim dalında alt alanı. 4. Canlıların bölünmesinde, sınıfların bir araya gelmesiyle oluşan birlik, şube." (TS: 582)

KT doğa "at boyunduruğu" (KTTTS: 142) / **TT doğa** "1. Kendi kuralları çerçevesinde sürekli gelişen, değişen canlı ve cansız varlıkların hepsi, tabiat, natür. 2. İnsan eliyle büyük değişikliğe uğramamış, doğal yapısını koruyan çevre, tabiat. 3. Bir kimsenin eğilimlerinin, içgüdülerinin hepsi, huy." (TS: 688)

KT eş "1. zerre kadar, hiç 2. hiçbir zaman" (KTTTS: 167) / **TT eş** "1. Birbirinin aynı olan veya birbirine çok benzeyen iki şeyden her biri, benzeri. 2. Karı kocadan her biri, hayat arkadaşı. 3. Birlikte yaşayan dişi ve erkek hayvandan her biri. 4. İkişer kişilik gruplarla oynanan oyunlarda, ortak oynayan iki kişiden her birinin öbürüne göre durumu, partner. 5. Kuma, ortak. 6. Arkadaş. 7. Döl eşi. (TS: 821).

KT is "iş, uğraş, çalışma" (KTTTS: 777) / **TT is** "1. Dumanın değdiği yerde bıraktığı kara leke. 2. Yakıtın tam yanmamasından oluşan, dumanla yükselen kömürleşmiş tanecekler. 3. Sürme." (TS: 1206)

KT iş "1. iç, karın 2. bir şeyin içi, iç tarafı, iç çamaşırı, canı sıkılmak, içi sıkılmak, karnı guruldamak, karnı acıkmak" (KTTTS: 778) / **TT iş** "1. Bir sonuç elde etmek, herhangi bir şey ortaya koymak için güç harcayarak yapılan etkinlik, çalışma. 2. Bir değer yaratan emek. 3. Birinden istenen hizmet veya birine verilen görev." (TS: 1219)

KT kişi "1. küçük 2. ailenin en küçüğü, sonuncu 3. derecesi, kademesi düşük olan" (KTTTS: 314) / **TT kişi** "1. Kadın veya erkeğe verilen genel ad. 2. Çekimli fiillerde veya zamirlerde konuşan, dinleyen, sözü edilen varlık, şahıs. 3. Oyun, roman vb. nde yer alan kimse. 4. Eş, koca. 5. Erkek." (TS: 1448)

KT kök "1. mavi 2. yeşil, çimen 3. sebze, meyve" (KTTTS: 285) / **TT kök** "1. Bitkileri toprağa bağlayan ve onların, topraktaki besi maddelerini emmesine yarayan klorofilsiz bölüm. 2. Süsünde olduğu gibi yer üstüne sap çıkaran çok yıllık yeraltı gövdesi. 3. Bazı şeylerde dip, bölüm. 4. Sapıyla çıkarılan bitkilerde tane. 5. Dip, temel esas. 6. Kaynak, köken. 7. Bir kimseyi bir yere bağlayan manevi temel güçlerin bütünü. 8. Kelimenin her türlü ek çıkarıldıktan sonra kalan anlamlı bölümü. 9. Olağan şartlarda çevresinden yalıtılmayan ancak birçok tepkimede nitelik değiştirmeden geçebilen atom kümesi. 10. Denklemde bilinmeyenine yerine konulduğunda uygun düşen gerçek veya birleşik değer." (TS: 1495)

KT körpe “yorgan, battaniye” (KTTTS: 294)/ **TT körpe** “1. Dalından yeni koparılmış, tazeliği üstünde, daha büyümemiş. 2. Çok genç. 3. Yavruluktan henüz çıkmış. 4. Henüz bozulmamış, yıpranmamış.” (TS: 1503)

KT oba “kurgan, höyük” (KTTTS: 479)/ **TT oba** “1. Göçebelerin konak yeri. 2. Bu yerde konaklayan göçebe halk veya aile. 3. Genellikle bölmeli göçebe çadırı.” (TS: 1785)

KT oy “1. düşünce, fikir 2. Akıl, şuur, hafıza” (KTTTS: 481) / **TT oy** “1. Bir toplantıya katılanların, bir sorunla ilgili birkaç seçenektan birini tercih etmesi, rey. 2. Bu tercihi belirten işaret, söz veya yazı. 3. Seçimlerde kişinin herhangi bir aday veya partiye ait yaptığı tercih.” (TS: 1826- 1827)

KT ot “1. od, ateş 2. güç, kuvvet, cesaret” (KTTTS: 496) / **TT ot** “Toprak üstündeki bölümleri odunlaşmayıp yumuşak kalan, ilkbaharda bitip bir iki mevsim sonra kuruyan küçük bitkiler.” (TS: 1820)

KT tepki “1. tepik, çifte, tekme 2. eziyet, azap çekmek” (KTTTS: 626)/ **TT tepki** “1. Bir cismin kendini iten veya sıkıştıran başka bir cisme gösterdiği karşı etki, aksülamel, reaksiyon. 2. Herhangi bir etkiye cevap olarak doğan, genellikle olumsuz söz veya davranış. 3. Karşılık verme.” (TS: 2326)

KT terek “kavak, kavak ağacı” (KTTTS: 627)/ **TT terek** “1. Evlerin veya dükkânların yüksekçe yerinde bulunan raf. 2. Başlık veya şapkanın öndeki çıkıntılı bölümü.” (TS: 2329)

KT terlik “koyun yününden yapılan ter emici keçe türünden bir örtü, ter emici örtü (KTTTS: 627)/ **TT terlik** “1. Genellikle ev içinde giyilen, deri, naylon vb. şeylerden yapılan, arkası açık, hafif ve türlü biçimlerde ayak giysisi. 2. Beyaz patiskadan dikilen veya yünden örülen takke, başlık.” (TS: 2331)

KT toz “kayın ağacının, akağacın kabuğu” (KTTTS: 631) / **TT toz** “1. Çok küçük ve hafif parçacıklara bölünmüş toprak. 2. Çok küçük parçacıklara bölünmüş olan herhangi bir madde. 3. Bu durumda olan.” (TS: 2376)

KT uşak “uçak” (KTTTS: 693) / **TT uşak** “1. Çocuk. 2. Herhangi bir bölgenin halkından olan erkek. 3. Erkek hizmetçi. 4. Tayfa.” (TS: 2422- 2423)

2.1.2. Türkçe Kökenli Kelimede Meydana Gelen Ses Değişikliklerinden Kaynaklanan Yalancı Eş Değerler

Köken olarak aynı olan Türkçe kelimeler, bazen her iki lehçede de ses değişimine uğrayabilir. Ses değişimine uğrayan kelimelere dikkat edilmemesinden dolayı Kazak Türkçesindeki bir kelimeye, Türkiye Türkçesinden farklı bir anlam verilerek yanlış yapılmaktadır.

2. 1.2.1. Var Olan Bir Ses Değişikliğini Dikkate Almamaktan Kaynaklanan Yalancı Eş Değerler

Köken olarak Türkçe olan kelimelerde görülen ses farklılıklarından dolayı Kazak Türkçesindeki kelime ses farklılıklarında dolayı Türkiye Türkçesindeki başka bir kelime gibi düşünülebilmektedir. Bu tür yanlış ya da yanlışların yapılmaması için aktarma yapılırken ses değişikliklerine dikkat edilmelidir.

KT alğıs “şükran, minnet, takdir” (KTTTS: 37) / **TT alkış** “bir şeyin beğenildiğini, onaylandığını anlatmak için el çırpma, alkışlama” (TS: 97)

KT alşaq “ırak, uzak olma durumu” (KTTTS: 41) / **TT alçak** “1. yerden uzaklığı az olan 2. aşağıda olan, yüksek olmayan 3. kısa (boy)” (TS: 87)

KT arman “hayal, arzu, emel, ülkü, maksat” (KTTTS: 51) / **TT armağan** “1. birini sevindirmek, mutlu etmek, onurlandırmak, kutlamak için veya anı olarak verilen şey, hediye, dürü 2. ödül 3. bir bilim adamına emek verdiği dalda onu anmak için hazırlanan bilimsel eser 4. bağış, ihsan” (TS: 154- 155) (TÜRKÇE)

KT ayıl “hayvanın semerini veya eyerini bağlamak için göğsünden aşırılarak sıkılan yassı kemer, kolan” (KTTTS: 27) / **TT ağıl** “evcil küçükbaş hayvanların barındığı çit veya duvarla çevrili yer, arkaç” (TS: 40)

KT at “isim, ad” (KTTTS: 56) / **TT at** “1. atgillerden, binme, yük çekme, taşıma vb. hizmetlerde kullanılan, tek tırnaklı hayvan, beygir, düldül 2. satrançta, her yönde siyahtan beyaza ve beyazdan siyaha bir hane atlayarak L biçiminde hareket eden taş” (TS: 178)

KT bastıq “başkan, müdür, yönetici, idareci, şef” (KTTTS: 88) / **TT başlık** “1. Genellikle başı korumak için giyilen şapka, serpuş. 2. Üst giysilerinin yakalarına takılı başlık, kapüşon.” (TS: 277)

KT burın “Önceleri, daha önce, evvelde, evvelce” (KTTTS: 112) / **TT burun** “1. Alınla üst dudak arasında bulunan, çıkıntılı, iki delikli koklama ve solunum organı. 2. Bazı şeylerin ön ve sivri bölümü. 3. Kibir, büyülenme. 4. Karanın, özellikle yüksek ve dağlık kıyılarda, türlü biçimlerde denize uzanmış bölümü.” (TS: 416)

KT bar “1. Var, mevcut 2. varlıklı, zengin” (KTTTS: 85) / **TT bar** “1. Anadolu’nun doğu ve kuzey bölgesinde, en çok Artvin ve Erzurum yörelerinde el ele tutuşularak oynanan, ağır ritimli bir halk oyunu.” (TS: 252)

KT durıs “doğru, dürüst, düzgün” (KTTTS: 146) / **TT duruş** “Durma işi.” (TS: 727)

KT dări “1. ilaç 2. gerekli, lüzumlu olma” (KTTTS: 136) / **TT deri** “1. İnsan ve hayvan vücudunu kaplayan tüy, kıl veya pulla kaplı tabaka, cilt, ten. 2. Bu tabakadan yapılmış. 3. İşlenerek kullanılır duruma getirilmiş hayvan postu.” (TS: 635)

KT erteñ "1. yarın 2. gelecek" (KTTTS: 163) / **TT erken** "1. Vaktinden önce, alışılan zamandan önce. 2. Sabahın ilk saatlerinde." (TS: 811)

KT esik "kapı" (KTTTS: 166) / **TT eşik** "1. Kapı boşluğunun alt yanında bulunan alçak basamak. 2. Kapı ağzında basamağın konulabileceği yer. 3. Başlangıç yeri, başlangıç noktası, yakını. 4. Karalar üzerinde veya deniz diplerinde birbirine komşu iki çukurluğu ayıran tümsek biçiminde, üzeri çoğu kez düz kabartılar. 5. Telli çalgılarda üzerine tellerin bindiği köprü. 6. Bir tepkinin başlamasında, ortaya çıkmasında etkili olan ruhsal, fizyolojik nokta. (TS: 824)

KT işki "iç taraftaki, içindeki, içteki, dâhil" (KTTTTS: 778) / **TT içki** "1. İçinde alkol bulunan içecek. 2. Bu içeceği içme işi." (TS: 1147)

KT jas "1. genç, toy 2. körpe 3. Taze (KTTTS: 191) / **TT yaş** "1. Doğuştan beri geçen ve yıl birimi ile ölçülen zaman. 2. Hayatı çeşitli evrelerinden her biri." (TS: 2545) (TÜRKÇE)

KT jay "yıldırım" (KTTTS: 173) / **TT yay** "1. Ok atmaya yarayan, iki ucu arasına kiriş gerilmiş, eğri ağaç veya metal çubuk. 2. Farklı amaçlarla çeşitli biçimlerde yapılan esnek parça. 3. Zemberek. 4. Hallacın pamuk veya yünü atmak için tokmak yardımıyla kullandığı araç. 5. Bir çember üzerindeki iki nokta ile bu nokta arasındaki çember parçası. 6. Bir eğriden alınan parça. 7. Keman, viyolonsel vb. çalgılarda sürterek titreşim yoluyla ses çıkarmaya yarayan parça." (TS: 2553- 2554)

KT jazıq "ova, yazı" (KTTTS: 172) / **TT yazık** "1. Herkesi üzebilecek şey, günah. 2. Acıma, üzüntü anlatan bir söz. 3. Kınama anlatan bir söz." (TS: 2560)

KT jumaq "cennet" (KTTTTS: 218) / **TT yumak** "Yuvarlak biçimde sarılmış iplik, yün vb. şey. 2. Yuvarlak biçimde sarılmış olan." (TS: 2614)

KT kemi "en azından, asgari, en az" (KTTTS: 265) / **TT gemi** "Su üstünde yüzen, insan ve yük taşımaya yarayan büyük taşıt, sefine." (TS: 924)

KT keş "günün karanlık olmaya başladığı vakti, akşam" (KTTTS: 274) / **TT geç** "1. Belirli zamandan sonra olan. 2. Kararlaştırılan, beklenen veya alışılan zamandan sonra." (TS: 913)

KT lift "asansör" (KTTTTS: 424) / **TT lif** "1. Her türlü maddeyi oluşturan çok ince ve uzun parça. 2. Yıkanmak için kullanılan bitki telleri demeti veya türlü ipliklerden yapılmış örgü. 3. Tel." (TS: 1586)

KT oymaq "yüksük" (KTTTTS: 482) / **TT oymak** "1. Aşiret. 2. İzcilikte küçük birlik." (TS: 1828)

KT oqıtuvşı "öğretmen, okutman, muallim, öğretim görevlisi" (KTS: 486) / **TT okuyucu** "1. Sürekli olarak gazete, dergi vb. okuyan, okur, kari. 2. Şarkıcı. 3. Türkücü. 4. Düğüne çağrı yapan kimse." (TS: 1794)

KT ot "1. od, ateş 2. güç, kuvvet, cesaret" (KTTTS: 496) / **TT ot** "Toprak üstündeki bölümleri odunlaşmayıp yumuşak kalan, ilkbaharda bitip bir iki mevsim sonra kuruyan küçük bitkiler." (TS: 1820)

KT tanıq "malum olmayan, meçhul" (KTTTS: 607) / **TT tanık** "1. Gördüğünü ve bildiğini anlatan, bilgi veren kimse, şahit. 2. Duruşmada bilgisine, görgüsüne başvurulmuş kimse, şahit. (TS: 2261)

KT tolqın "dalga" (KTTTS: 636) / **TT dolgun** "1. Dolarak biçimi yuvarlaklaşmış. 2. Balıkette. 3. Çok, bol, yüksek, fazla. 4. Şişkin. 5. Öfke, kızgınlık, kırgınlık." (TS: 701-702)

KT töl "hayvanın yeni doğmuş yavrusu" (KTTTS: 643) / **TT döl** "1. Canlıların üremesi sonucu ortaya çıkan yeni birey veya bireylerin bütünü, zürriyet, nesil. 2. Yavru çocuk." (TS: 711)

KT tulım "1. saç örgüsü 2. perçem" (KTTTS: 651) / **TT tulum** "1. Bazı yiyecek ve içecekler için koruyucu kap olarak kullanılan, önü yarılmadan bütün olarak yüzülmüş hayvan derisi. 2. Gövdesi bu deriden yapılmış üflemler çalgısı. 3. Tüp. 4. Göğüs ve pantolon bölümü bitişik giysi. 5. Şişman, tombul." (TS: 2385)

KT tuman "1. sis 2. belirsiz, bulanık" (KTTTS: 651) / **TT duman** "1. Bir maddenin yanması ile çıkan ve içinde katı zerreciklerle buğu bulunan değişik renklerde gaz. 2. Havalanan tozların veya sisin oluşturduğu bulanıklık. 3. Kötü, yaman. 4. Esrar." (TS: 722)

KT tuvğan "1. öz 2. akraba 3. doğum günü, doğum yeri" (KTTTS: 647) / **TT doğan** "Kartalgillerden, sırtı kül rengi ve enine çizgili, küçük kuş, fare vb. ile beslenen ve alıştırlarak kuş avında kullanılan yırtıcı bir kuş." (TS: 689)

KT tüs "renk" (KTS: 664) / **TT düz** "1. Yatay durumda olan, eğik ve dik olmayan. 2. Kıvrımlı olmayan, doğru, stabil. 3. Yüzeyinde girinti çıkıntı olmayan, müstevi." (TS: 744)

KT tütün "1. duman 2. ocak, aile ocağı, yuva, aile kurmak" (KTTTS: 666) / **TT tütün** "1. Patlıcangillerden, birleşiminde nikotin bulunan, otsu bir bitki. 2. Bu bitkinin kurutulup kıyılarak sigara biçiminde veya pipoyla içilen yaprağı. 3. Duman." (TS: 2403)

KT tüzik "1. düz, doğru dürüst 2. hiçbir yeri bozulmamış, pürüzsüz, kusursuz" (KTTTS: 658) / **TT tüzük** "Herhangi bir kurumun veya kuruluşun tutacağı yolu ve uygulayacağı hükümleri sırasıyla gösteren maddelerin hepsi, nizamname, statü." (TS: 2404)

KT kırık "kırık" (KTTTS: 416) / **TT kırık** "1. Kırılmış olan. 2. Tam nota göre düşük olan. 3. Saf renkten hafif uzaklaşmış. 4. Kırılmış bir şeyden ayrılma parça. 5. Kemığın

bir etki ile kırılması. 6. Bir şeyin kırılan yeri. 7. Kırıntı. 8. Melez. 9. Tavla oyununda oyun dışı bırakılan pul. 10. Gücenmiş, üzgün." (TS: 1414- 1415)

KT kısa "zorluk, güçlük, meşakkat" (KTTTS: 417) / **TT kısa** "1. Boyu, uzunluğu az olan. 2. Az süren, uzun olmayan. 3. Ayrıntısı çok olmayan: Kısa bilgi. Kısa yazı. 4. Kısa olan şey. 5. Kısaca, kısaltarak. (TS: 1421- 1422)

KT qoldı "sürümü olan, revaçta olan" (KTTTS: 377) / **TT kollu** "1. Kolu olan. 2. Herhangi bir biçimde kolu olan." (TS: 1463)

KT qoltıq "1. bir yerin kuytu tarafı 2. koy, küçük körfez" (KTTTS: 378) / **TT koltuk** "1. Omuz başının altında, kolun gövde ile birleştiği yer. 2. Kol dayayacak yerleri olan geniş ve rahat sandalye. 3. Eski düğünlerde damatla gelinin eve giderken konuklar arasından kol kola geçmeleri töreni. 4. Yapıcılıkta yan destek. 5. Demirledikten sonra gemiyi iskeleye, rıhtıma veya başka bir gemiye bağlayan ip. 6. Koltuklama veya koltuklanma. 7. Kayırma, destek. 8. Yüksek mevki, makam. 9. Genelev. 10. Mısır ve buğday fidesinin yanlarından çıkan filizler. 11. Kenar, تنها yer. (TS: 1465)

KT qurt "süzülmüş yoğurttan yapılan tuzlu ve kurutulmuş yiyecek" (KTTTS: 404) / **TT kurt** "1. Köpekçillerden, Avrupa, Asya ve Kuzey Amerika'da yaşayan, postu gri sarı renkli, yırtıcı, etçil memeli hayvan. 2. Bir yeri, bir şeyi iyi bilen. 3. İşini iyi bilen." (TS: 1533)

KT qor "kırmızı mayası" (KTTTS: 382) / **TT kor** "1. İyice yanarak ateş dumanına gelmiş kömür veya odun parçası. 2. Büyük acı, üzüntü, sıkıntı, dert. 3. Kırmızı renkli." (TS: 1481)

2.2. Alıntı Kelimelerdeki Yalancı Eş Değerler

Türk diline başka dillerden girip Kazak Türkçesi ve Türkiye Türkçesinde de kullanılan kelimelerin her iki lehçede de farklı anlamda kullanıldığından aktarmalarda hata yapılmaktadır.

Türkçe kökenli kelimelerde olduğu gibi, alınma kelimelerin aktarımında da hatalar görülebilir. (Yıldırım 2005: 779).

2.2.1. Alıntı Kelimenin Farklı Anlamda Kullanılmasından Kaynaklanan Aldatıcılık

Alıntı kelimeler iki lehçede de görülmektedir. Başka dillerden alınan kelimelerin anlamı Kazak Türkçesinde ve Türkiye Türkçesinde farklılık gösterebildiğinden yalancı eş değer meselesiyle karşılaşılmaktadır.

KT aldanış "avunç, avunma, teselli" (KTTTS: 38) / **TT aldanış** "aldanma durumu" (TS: 87)

KT aman "1. sağ salim 2. tüm, bütün, hiçbir zarar görmeyen" (KTTTS: 42) / **TT aman** "1. yardım istenildiğini anlatan bir söz 2. bir suçun bağışlanmasının istendiğini anlatan bir söz 3. usanç ve öfke anlatan bir söz 4. rica anlatan bir söz 5. dikkat çekmek

için kullanılan bir söz 6. çok beğenmeyi anlatan bir söz 7. şaşma anlatan bir söz" (TS: 111)

KT asır "oyun, eğlence" (KTTTS: 56)/ **TT asır** "1. yüzyıl 2. çağ" (TS: 165)

KT aza "1. cenaze evine yapılan maddi yardım 2. yas, matem" (KTTTS: 20)/ **TT aza** "1. üye 2. Vücut parçası, organ" (TS: 213)

KT basım "1. bol, çok 2. üstün, güçlü, sağlam" (KTTTS: 88)/ **TT basım** "1. Basımcılık, 2. Bası işi, tipografi." (TS: 258)

KT bayan "1. durağan, sabit, değişmez 2. anlatma, nakletme, rivayet 3. belirgin, açık, aleni" (KTTTS: 90)/ **TT bayan** "1. Kadınların ad veya soyadlarının önüne getirilen saygı sözü 2. Kadın. 3. Eş, karı. 4. Kadınlara bir seslenme sözü." (TS: 285)

KT bor "tebeşir" (KTS: 102) / **TT bor** "İşlenmemiş, taşlık, sert, ekilmemiş (toprak), borak. (TS: 377) (YABANCI)

KT dana "tane, adet" (KTTTS: 131)/ **TT dana** "İneğin sütten kesildikten sonra bir yaşına kadar olan yavrusu." (TS: 592)

KT divan "kanepa, divan, sedir" (KTTTS: 140) / **TT divan** "1. Yüksek düzeydeki devlet adamlarının kurduğu büyük meclis. 2. Divan edebiyatı şairlerinin şiirlerini topladıkları eser. 3. Sedir. 4. Meclis." (TS: 682)

KT düldül "mahir, usta" (KTTTS: 146) / **TT düldül** "1. Mekanik olarak çalışan oyuncak çocuk arabası. 2. At. 3. Eski otomobil. 4. Modası geçmiş araç." (TS: 734)

KT elektrik "elektrikçi" (KTTTS: 781) / **TT elektrik** "1. Maddenin elektron, pozitron, proton vb. parçacıklarının hareketleriyle ortaya çıkan enerji türü. 2. Bu enerjinin günlük hayatta kullanılan biçimi. 3. Bu enerjiden elde edilen aydınlanma. 4. Fiziksel bu enerji ile oluşan olaylarını inceleyen kolu. 5. Çarpıcılık, cazibe, canlılık." (TS: 782)

KT esir "şımarık, haylaz, hayta" (KTTTS: 166)/ **TT esir** "1. Tutsak. 2. Köle. 3. Bir düşünceye veya bir kimseye körü körüne bağlı olan kimse." (TS: 816)

KT ezgi "baskı, sömürgecilik" (KTTTS: 153)/ **TT ezgi** "1. Belli bir kurala göre düzenlenmiş, kulağa hoş gelen ses dizisi, haz, nağme, melodi. 2. Bir müzik parçasında baştan sona kadar belirli yerlerde tekrarlanan ses dizisi. 3. Kulağa hoş gelen ses veya söz dizisi. 4. Gidiş, yol, tarz, tempo. 5. Üzüntü, sıkıntı." (TS: 843)

KT gül "çiçek" (KTTTS: 126) / **TT gül** "1. Gülgillerin örnek bitkisi. 2. Bu bitkinin katmerli, genellikle kokulu olan çiçeği." (TS: 997)

KT iniş "gömleğin omuzlarına konan astar" (KTTTS: 247)/ **TT iniş** "1. İnme işi. 2. Yukarıdan aşağıya gittikçe alçalan eğilimli yer. 3. Gerileyiş, çöküş. 4. Araçlı jimnastikte, atlayarak veya hızlanarak araçtan ayrılma durumu." (TS: 1193- 1194)

KT kebir "kıraç, çorak yer" (KTTTS: 257)/ **TT kebir** "1. Büyük, ulu. 2. Yaşça büyük, yaşlı." (TS: 1374)

KT kek "1. kin, öç, intikam 2. ar, namus, şeref" (KTTTS: 261)/ **TT kek** "Ana maddeleri yumurta, un ve şeker olan, içerisine kuru üzüm, kakao, fındık vb. konularak fırında pişirilen tatlı çörek." (TS: 1379)

KT keser "ilmek bıçağı (halı dokumada kullanılır)" (KTTTS: 272) / **TT keser** "Tahta, ağaç yontmaya ve çivi çakmaya yarayan, kısa saplı, bir yanı keskin ağızlı çelik araç." (TS: 1396)

KT kesir "1. zarar, ziyan 2. inatçı, aksi" (KTTTS: 273) / **TT kesir** "Bir birimin bölündüğü eşit parçalardan birini veya birkaçını anlatan sayı." (TS: 1398)

KT keşke "akşam, akşamleyin" (KTTTS: 275) / **TT keşke** "Dilek anlatılan cümlelerin başına getirilerek "ne olurdu" anlamında özlem veya pişmanlık bildiren bir söz, bari, keşki." (TS: 1402)

KT köse "Kazak folklorunda mizah ustası olan tip" (KTTTS: 295)/ **TT köse** "Bıyığı, sakalı olmayan (erkek). (TS: 1504)

KT kül "1. koyunun karnında, memesinde çıkan yara 2. difteri" (KTTTS: 302) / **TT kül** "Yanan şeylerden arta kalan toz madde" (TS: 1556)

TT küre "temel, önemli, esas, başlıca" (KTTTS: 307)/ **KT küre** "1. Bütün noktaları merkezden aynı uzaklıkta bulunan bir yüzeyle sınırlı cisim. 2. Yeryüzü, dünya." (TS: 1561)

KT küp "şüphe, kuşku, tereddüt" (KTTTS: 306)/ **TT küp** "1. Su, pekmez, yağ vb. sıvıları veya un, buğday gibi tahılları saklamaya yarayan, geniş karınlı, dibi dar toprak kap. 2. Sarhoş." (TS: 1560- 1561)

KT magazin "mağaza, büyük dükkân" (KTTTS: 426)/ **TT magazin** "1. Halkın çoğunluğunu ilgilendirecek, çeşitli konulardan söz eden, bol resimli yayın. 2. Genellikle sanat, eğlence ve spor dünyasında tanınmış kişilerle ilgili haber ve yorum." (TS: 1602)

KT mala "tırmık" (KTTTS: 431) / **TT mala** "Harç alıp sürmeye yarayan, çoğu üçgen biçiminde, yassı, demirden, üstten tahta saplı sıvama aracı." (TS: 1614- 1615)

KT mama "at bağlanan direk" (KTTTS: 433)/ **TT mama** "Bebek için hazırlanan yiyeceklerin genel adı." (TS: 1617) bilmiyorum

KT masa "sivrisinek" (KTTTS: 436) / **TT masa** "Ayaklar veya bir destek üzerine oturmuş tabladan oluşan mobilya." (TS: 1630)

KT maya "ot veya ekin yığını" (KTTTS: 439) / **TT maya** "1. Bazı besinlerin yapımında mayalanmayı sağlamak için kullanılan madde, ferment. 2. İçerdikleri

enzimlerin katalizör niteliği etkisiyle şekerleri karbondioksit ve alkole dönüştüren bir hücreli bitki organizmaları. 3. Yaradılış, öz, nitelik. 4. Arsız, utanmaz kimse." (TS: 1637)

KT mor "köz" (KTTTS: 454) / **TT mor** "1. Kırmızı ile mavinin karışımından oluşan renk, menekşe renginin kırmızıya çalanı. 2. Bu renkte olan." (TS: 1696)

KT muhit "okyanus" (KTTTS: 459) / **TT muhit** "1. Çevre, yöre, etraf. 2. Bir kimsenin sürekli ilişki de bulunduğu insanlar topluluğu, çevre." (TS: 1706)

KT muz "buz" (KTTTS: 456) / **TT muz** "1. Muzgillerden, sıcak bölgelerden yetişen, bir çenekli, çok yıllık bir bitki. 2. Bu bitkinin kendine özgü hoş kokulu, tatlı, besleyici, kalın kabuklu, uzun meyvesi." (TS: 1718)

KT nar "1. tek hörgüçlü deve 2. iri, büyük, kocaman 3. güçlü, kuvvetli" (KTTTS: 469) / **TT nar** "1. Nargillerden, yaprakları karşılıklı, çiçekleri büyük, koyu kırmızı renkte, küçük bir ağaç. 2. Bu ağacın kırmızımtırak sarı sert bir kabukla örtülü, içinde çok sayıda kırmızımtırak, sulu taneler bulunduran yuvarlak yemişi." (TS: 1751- 1752)

KT oya "buluğ, ergenlik" (KTTTS: 499) / **TT oya** "Genellikle ipek ibrişim kullanarak iğne, mekik, tığ veya firkete ile yapılan ince dantel." (TS: 1827)

KT para "rüşvet" (KTTTS: 517) / **TT para** "Devletçe bastırılan, üzerinde değeri yazılı kâğıt veya metalden ödeme aracı, nakit." (TS: 1883) (FARŞÇA)

KT pasta "1. diş macunu 2. krem halindeki gıda maddeleri (salça, krema, vb.)" (KTTTS: 519) / **TT pasta** "İçine katılmış türlü maddelerle özel bir tat verilmiş, fırında veya başka bir yolla pişirilerek hazırlanmış bir tür hamur tatlısı." (TS: 1896)

KT patron "1. fişek, mermi 2. duy, lamba yuvası" (KTTTS, 519) / **TT patron** "1. Bir ticaret veya sanayi kurumunun sahibi, başı, işvereni. 2. Bir kuruluşta, bir iş yerinde makam bakımından yetkili kimse. 3. Sözü geçen paralı kimse." (TS: 1901)

KT pil "fil" (KTTTS: 529) / **TT pil** "Kimyasal enerjiyi elektrik enerjisine çeviren araç, batarya." (TS: 1924)

KT ray "1. tavır, davranış, niyet 2. durum, vaziyet, hava durumu, hava olayları" (KTTTS: 532) / **TT ray** "Tren, tramvay vb. taşıtlarda tekerleklerin üzerinde hareket ettiği demirden yol." (TS: 1967)

KT san "1. sayı, hesap 2. rakam, sayı 3. gazete ve dergilerde sayı" (KTTTS: 547) / **TT san** "1. Bir kimsenin işi, mesleği veya toplum içindeki durumu ile ilgili kullanılan ad, unvan, titr. 2. Herhangi bir şeyi, neyse o yapan nitelik." (TS: 2024)

KT sanat "sıra, yer" (KTTTS: 547) / **TT sanat** "1. Bir duygu, tasarı, güzellik vb.nin anlatımında kullanılan yöntemlerinin tamamı veya bu anlatım sonucunda ortaya çıkan üstün yaratıcılık. 2. Belli bir uygarlığın veya topluluğun anlayış ve zevk

ölçülerine uygun olarak yaratılmış anlatım. 3. Bir şey yapmada gösterilen ustalık. 4. Bir meslekte uyulması gereken kuralların tümü. 5. Zanaat." (TS: 2024)

KT saptama "bir tür çizme" (KTTTS: 549) / **TT saptama** "1. Saptamak işi, tespit. 2. Gümüş bromür kalıntılarını eritmek için filmin kimyasal bir eriyikten geçirilmesi." (TS: 2033)

KT satır "patırtı, gürültü, çatırtı" (KTTTS: 553)/ **TT satır** "Bir sayfa üzerinde yan yana gelen kelimelerden oluşan ve alt alta sıralanmış her bir dizi." (TS: 2042)

KT sayın "1. her yıl 2. -dıkça" (KTTTS: 542)/ **TT sayın** "Konuşma ve yazışmalarda saygı belirtisi olarak kişi adlarının önüne getirilen söz." (TS: 2049)

KT saz "1. sazlık, bataklık 2. çayır" (KTTTS: 540) / **TT saz** "1. Genellikle su kıyılarında, bataklık yerlerde yetişen ince, açık sarı renkli kamyş, hasır otu, kiliz, kofa. 2. Bu kumaştan yapılmış. Her tür müzik aracı çalgı." (TS: 2050)

KT sıla "sudak" (KTTTS: 586) / **TT sıla** "1. Bir süre ayrı kaldığı bir yere veya yakınlarına kavuşma. 2. Gurbetteki bir kimse için doğup büyüdüğü ve özlediği yer." (TS: 2095)

KT sıpa "ileri gelen, davranışlarıyla örnek olan kimse" (KTTTS: 590) / **TT sıpa** "1. Eşek yavrusu. 2. Çocuk için sevgi ve şefkat duygularıyla kullanılan bir söz." (TS: 2097)

KT sur "çehre, yüz, sima" (KTTTS: 578)/ **TT sur** " Kale duvarı." (TS: 2173)

KT süre "1. sure 2. plan, taslak" (KTTTS: 582)/ **TT süre** "Bir olayın başı ile sonu arasında geçen zaman parçası, zaman aralığı, zaman bölümü, müddet." (TS: 2183)

KT şan "varil, fıçı" (KTTTS: 728"/ **TT şan** "1. Ün. 2. Gösteriş, gösterişlilik." (TS, 2202)

KT şen "1. bir şeyin etrafı, civarı, dolayı 2. belirli bir zaman, süre, vakit" (KTTTS: 739)/ **TT şen** "1. Yaşamaktan mutlu olduğunu davranışlarıyla belli eden, sevinçli, neşeli. 2. Neşe veren, neşelendiren, eğlenceli. 3. Neşe belirtisi olan." (TS: 2215)

KT şort "katiyen, kesin olarak, kesinlikle, sıkıca, sıkı sıkı bağlamak" (KTTTS: 747)/ **TT şort** "Paçaları dizlerin yukarısında olan kısa pantolon." (TS: 2230)

KT şölen "susuz, çorak, çöl" (KTTTS: 749)/ **TT şölen** "1. Ziyafet. 2. Belli bir amaçla düzenlenen eğlence. 3. Sanat gösterisi. 4. Din töreni niteliğinde yemek toplantısı." (TS: 2230)

KT şubat "deve sütü, kımıran" (KTTTS: 751)/ **TT şubat** "Yılın ikinci ayı, gücük ay." (TS: 2232)

KT tambur "sahanlık" (KTTTS: 606)/ **TT tambur** "Klasik Türk müziğinin başlıca çalgılarından biri olan, yay veya mızrapla çalınan, uzun saplı, telli çalgı." (TS: 2257)

KT tasalı “gözden uzak, gizlenecek yeri olan, kuytu, dulda” (KTTTS: 614)/ **TT tasalı** “Tasası olan kaygılı.” (TS: 2274)

KT terme “Kazak sözlü edebiyatında dombıra eşliğinde terennüm edilen bir nazım türü” (KTTTS: 627) / **TT terme** “Bir tür yaban turpu.” (TS: 2331)

KT tıraş “kendini beğenmiş, övünge, farfara, savurgan” (KTTTS: 670) / **TT tıraş** “1. Saç veya sakalı kesme işi, yülüm. 2. Erkek saçını belli bir biçim vererek kesme. 3. Kesilme veya kazınma zamanı gelmiş saç ve sakal. 4. Bir şeyin üzerindeki pürüzleri alma, belli bir biçim vermek için yontma. 5. Yalan, asılsız, bıktırıcı, gereksiz söz.” (TS: 2351)

KT ton “kürk, yakalı kürk, kısa kürk” (KTTTS: 637) / **TT ton** “1. Birmetre küp hacminde ve +4 C’ deki atı suyun ağırlığı. 2. Bin kilogramlık ağırlık birimi.” (TS: 2364)

KT tüp “1. dip 2. ağaç, ot vb. şeylerin kökü” (KTTTS: 662) / **TT tüp** “1. Laboratuvarlarda türlü işlerde kullanılan, bir ucu kapalı cam boru. 2. İçine, krem, diş macunu, ilaç vb. maddeler konulan, bir ucu burgu kapaklı, plastik veya metal boru. 3. Akışkan maddelerin konulduğu, genellikle silindirik biçiminde, içi boş, ağzı özel tapalı kap. 4. Fallop tüpü.” (TS: 2399)

KT zembil “sedye” (KTTTS: 235) / **TT zembil** “Hasırdan örülmüş, saplı torba.” (TS: 2650)

KT zil “1.ağırlık 2. sinir, hiddet, kin, öfke” (KTTTS: 239) / **TT zil** “1. İşaret vermek, uyararak, çağırarak için kullanılan ve bir çan ile bu çana vuran bir tokmaktan oluşan, elle veya başka düzenlerle işletilebilen araç. 2. Birbirine çarparak ses çıkartmak için parmaklara veya tefin kasnağındaki deliklere takılan yuvarlak, metal nesne.” (TS: 2659- 2660)

KT zor “1. Kocaman, iri, büyük 2. güçlü, kuvvetli” (KTTTS: 238) / **TT zor** “1. Sıkıntı veya güçle yapılan. 2. Sıkıntı, güçlük, rahatsızlık. 3. Yüküm, mecburiyet. 4. Baskı. 5. Güçle. 6. “Yapamazsın” anlamında kullanılan bir söz.” (TS: 2663)

2.2.2. Alıntı Kelimelerde Meydana Gelen Ses Değişikliklerinden Kaynaklanan Yalancı Eş Değerler

Türk diline farklı dillerden girmiş olup Kazak Türkçesi ve Türkiye Türkçesinde kullanılan kelimelerde ses değişiklikleri görülmektedir. Ses değişikliğine uğramış olan alıntı kelime başka kelimelerle karıştırıldığından yalancı eş değerlerle karşılaşmaktadır.

KT bank “banka” (KTTTS: 84)/ **TT bank** “Çoğunlukla parklarda ve bahçelerde oturulacak sıra.” (TS: 250)

KT banka “kavanoz” (KTTTS: 84)/ **TT banka** “1. Faizle para alıp veren, kredi, iskonto, kambiyo işlemleri yapan, kasalarında para, değerli belge, eşya saklayan ve

ticaret, sanayi, ekonomi alanlarında çeşitli etkinliklerde bulunan kuruluş. 2. Bankacılık işleminin yapıldığı yapı." (TS: 250)

KT basqı "ilk, ilk başta, birinci olarak" (KTTTS: 87) / **TT baskı** "1. Bir eserin basılış biçimi veya durumu. 2. Bası sayısı." (TS: 260)

KT bayğus "zavallı, biçare, çaresiz, garip" (KTTTS: 77) / **TT baykuş** "Başında, kulak yerinde iki sorgucu bulunan, yırtıcı gece kuşlarının genel adı." (TS: 287)

KT jasad "1. ordu, asker, askeri birlik 2. ordu mensubu" (KTTTS: 192) / **TT yasak** "1. Bir işin yapılmasına karşı olan yasal veya yasa dışı engel, memnuniyet. 2. Yapılmaması istemiş olan, yok, memnu, haram." (TS: 2542)

KT jiger "gayret, cesaret, güç" (KTTTS: 229) / **TT ciğer** "1. Akciğerle karaciğerin ortak adı. 2. Hayvanlarda akciğer, yürek ve karaciğerin oluşturduğu takım. 3. Yürek, iç." (TS: 464)

KT raqım "merhamet, acıma, şefkat, şefaaf" (KTTTS: 532) / **TT rakım** "Yükselti." (TS: 1962)

KT saba "kımız hazırlamak için kullanılan ve at derisinden yapılan kap" (KTTTS: 539) / **TT soba** "İçinde kömür, odun veya gaz yakılan, elektrikle de çalıştırılabilen ısınma aracı." (TS: 2127)

KT sabaq "1. ders 2. ibret, örnek, tecrübe, ders olmak" (KTTTS: 539) / **TT sabah** "1. Sabah ezanı. 2. Sabah namazı. 3. Sabahleyin. 4. Güneşin doğduğu andan öğleye kadar geçen zaman." (TS: 1994)

KT salıq "vergi" (KTTTS: 545) / **TT sağık** "1. Bireyin fiziksel, sosyal ve ruhsal yönden tam bir iyilik durumunda olması, vücut esenliği, esenlik, sıhhat, afiyet. 2. Sağ, canlı, diri olma durumu." (TS: 2006)

KT sandı "kalın bacaklı" (KTTTS: 547) / **TT sandık** "1. İçine çeşitli şeyler konulan, tahtadan yapılmış, kapaklı ev eşyası. 2. Meyve, sebze koymaya yarayan, tahta veya plastikten yapılmış, dört köşe kap. 3. Bir kurumda para alınıp verilen yer." (TS: 2027)

KT sarıq "artrit, eklem yangısı" (KTTTS: 551) / **TT sarık** "1. Sarılarak meydana getirilen başlık. 2. Kavuk, fes gibi bazı başlıkların üzerine sarılan tülbent, şal vb." (TS: 2036)

KT sarqıt "1. misafirden arta kalan yiyecek 2. misafirliğe ve düğüne giden kişilerin, kendilerine verilen yemeğin fazlasını evlerine getirip başkalarına ikram etmeleri" (KTTTS: 550) / **TT sarkıtma** "1. Sarkıtmak işi. 2. Sarkıt biçiminde süz." (TS: 2038)

KT saqi "eli açık, cömert" (KTTTS: 542) / **TT saki** "İçkili toplantılarda içki dağıtan kimse." (TS: 2014)

KT şaqa “1. Yeterince tüylenmemiş, hayvan yavrusun 2. Henüz yetişmemiş, toy” (KTTTS: 722) / **TT şaka** “Güldürmek, eğlendirmek amacıyla karşısındakini kırmadan yapılan hareket veya söylenen söz, latife.” (TS: 2198)

KT şıq “çiy, jale, şebnem” (KTTTS: 758) / **TT şık** “1. Güzel, zarif modaaya uygun. 2. Güzel, modaaya uygun giyinmiş olan. 3. Yerinde, uygun.” (TS: 2221)

KT şöp “ot” (KTS: 749) / **TT çöp** “1. Saman inceliğinde herhangi bir sap, dal veya tahta parçası. 2. Yararsız, pis veya zararlı olduğu için atılan ufak tefek şeylerin hepsi, gübür.” (TS: 565- 566)

KT tamaşa “1. oyun, eğlence, seyre dayalı eğlence programı 2. iahane, enfes, harika” (KTS: 605) / **TT temaşa** “1. Hoşlanarak bakma, seyretme. 2. Seyredilecek görüntü, görülmeye değer şey. 3. Gezme, seyir. 4. Oyun, temsil, piyes, tiyatro.” (TS: 2315)

KT taza “1. temiz, kirsiz 2. Suni olmayan katıksız, saf; doğal 3. namuslu, temiz, dürüst” (KTTTS: 598) / **TT taze** “Bozulmamış, bayatlamamış olan.” (TS: 2291)

KT şeşim “karar, çözüm, sonuç” (KTTTS: 742)/ **TT seçim** “1. Seçme işi. 2. Kanunlar, yönetmelikler uyarınca bir veya daha çok aday arasından belli birini veya birkaçını seçme, intihap.” (TS: 2054) (ARAPÇA)

KT qapı “1. gafil, dalgın, habersiz 2. yanlışlık, hata 3. fırsat” (KTTTS: 343) / **TT kapı** “1. Bir yere girip çıkarken geçilen ve açılıp kapanma düzeni olan duvar veya bölme açıklığı.” (TS: 1306)

KT qasa “pek, çok, oldukça, gayet” (KTTTS: 355) / **TT kasa** “1. Para veya değerli eşya saklamaya yarayan çelik dolap. 2. Ticarethanede para alınıp verilen yer.” (TS, 1341)

KT qasaba “çok genç olmayan, yaşlıca (kısarak)” (KTTTS: 355) / **TT kasaba** “Şehirden küçük, köyden büyük, henüz kırsal özelliklerini yitirmemiş olan yerleşim merkezi, belde.” (TS: 1341)

KT qasabalı “yaşı ilerlemiş, yaşlı” (KTTTS: 355) / **TT kasabalı** “1. Kasaba halkından olan. 2. Kasabada yaşayan.” (TS: 1341)

KT qayran “güç, kuvvet, fayda, yardım, katkı” (KTTTS: 325) / **TT hayran** “Çok beğenen, hayranlık duyan (kimse).” (TS: 1072)

KT qaza “1. kaza, ölüm, vefat, ecel 2. vaktinde kılınmayan namazın sonraya bırakılması” (KTTTS: 320) / **TT kaza** “1. İstem dışı veya umulmayan bir olay dolayısıyla bir kimsenin, bir nesnenin veya bir aracın zarara uğraması. 2. İlçe, kaymakamlık. 3. Vaktinde kılınmayan namazı veya tutulmayan orucu sonradan yerine getirme. 4. Yargı. 5. Kadılık görevi.” (TS: 1370)

KT qazı “atın kaburga kısmı ve yağlı etinden yapılan sucuk” (KTTS: 322) / **TT kaz** “1. Perde ayaklılardan, uzun, beyaz ve gri boyunlu, suda ve karada yaşayan, uçan yabani veya evcil kuş. 2. Budala.” (TS: 1370)

KT qazir “1. şimdi, şu anda 2. çabucak, hemen” (KTTS: 323) / **TT hazır** “1. Bir işi yapmak için gereken her şeyi tamamlamış olan, anık, amade, müheyya. 2. Belli bir işe yarayacak, kullanılacak bir duruma getirilmiş. 3. Belirli bir biçimde yapılmış olarak satılan, alıcı bekleyen. 4. Fırsattan yararlanarak.” (TS: 1075)

KT kırim “uzak, irak yer” (KTTS: 417) / **TT kırim** “1. Savunmasız insanların veya tutsakların toplu olarak öldürülmesi, katliam. 2. Hayvanların hastalık, soğuk gibi sebeplerle ölmesi.” (TS: 1416)

KT qış “kerpiç, tuğla” (KTTS: 419) / **TT kış** “1. Kuzey yarım kürede 22 Aralık- 21 Mart tarihleri arasındaki zaman dilimi, sonbaharla ilkbahar arasındaki soğuk mevsim. 2. Çok soğuk hava.” (TS: 1426)

KT kısık “gözü normalden küçük, kısık, çekik” (KTTS: 418) / **TT kısık** “1. Kısılmış olan. 2. Boğuk, güçlkle çıkan. 3. Hafifçe aralanmış, yumulmuş olan (göz kapağı). 4. Kanyon. (TS: 1423)

KT kısır “boş, fuzuli söz” (KTS: 419) / **TT kısır** “1. Üreme imkânı olmayan, döl vermeyen (insan ve hayvan) 2. Ürün vermeyen (toprak). 3. Verimsiz, yararsız, sonuçsuz. 4. İçinde hiçbir üreme olayı gerçekleşmeyen (canlı hücre, çekirdek vb.), steril.” (TS: 1423)

KT qoşıl “güçlü, kuvvetli, sağlam” (KTS: 378) / **TT koşul** “1. Şart. 2. Bir antlaşmada belirlenen hükümlerden her biri.” (TS: 1488)

KT quraq “deri ve kumaş parçası” (KTTS: 401) / **kurak** “1. Yağsız (hava, mevsim, yıl). 2. Nem tutmayan, çabuk kuruyuveren, çorak (toprak).” (TS: 1528)

3. YALANCI EŞ DEĞER FİİLLER

İsimlerde görülen yalancı eş değerler fiillerde görülmektedir. Kazak Türkçesi ve Türkiye Türkçesinde bulunan bir kelimenin farklı anlamda kullanılması ya da yukarıda belirtilen ses değişikliklerinden dolayı ortaya çıkan yalancı eş değerler bulunmaktadır.

3.1. Fiillerin Farklı Anlamda Kullanılmasından Kaynaklanan Yalancı Eş Değerler

KT iste- “1. yapmak, ortaya koymak 2. çalışmak, hizmet etmek” (KTTS: 778) / **TT iste-** “1. İstek duymak, arzulamak. 2. Bir şeyin kendisine verilmesini veya yapılmasını söylemek, dilemek. 3. Görmek istediğini bildirmek. 4. Gerek olmak. 5. Evlenmek dileğinde bulunmak.” (TS: 1212)

KT küs- “1. Keselemek 2. bezmek, vazgeçmek, bırakmak 3. elbise astarının arasına yün koymak” (KTTS: 308) / **TT küs-** “1. Darılmak. 2. Görevini yerine getirmemek. 3. Gelişmemek, büyüyememek. 4. Bir madde, herhangi bir sebeple istenilen niteliğini yitirmek.” (TS: 1564)

KT say- “bir sonuca ulaşmak, karara varmak” (KTTS: 541) / **TT say-** “1. Bir şeyin kaç tane olduğunu anlamak için bunları birer birer elden veya gözden geçirmek, sayısını bulmak. 2. Sayıları arka arkaya söylemek. 3. Herhangi bir sıraya koymak, herhangi bir sırada yer aldığını kabul etmek. 4. Herhangi bir şey, yerine koymak veya herhangi bir şey gözüyle bakmak, addetmek. 5. Varsaymak, tutmak, farz etmek. 6. Arka arkaya söylemek, sıralamak. 7. Ödemek, peşin vermek. 8. Geçer tutmak. 9. Değeri, üstünlüğü, yaşlılığı, yararlılığı dolayısıyla bir kimseye değer vermek, hürmet etmek. 10. Önemsemek. 11. Gibi görmek, kabul etmek. 12. Hesaba katmak, dikkate almak.” (TS: 2050)

KT sız- “1. çizmek 2. yazılanları silmek 3. kelimenin ya da altını çizmek, altına çizgi çekmek” / (KTTS: 584) / **TT sız-** “1. İnce aralıklardan veya gözeneklerden az miktarda ve belli olmadan yavaş yavaş akmak, çıkmak. 2. Gizli tutulan haber, sır vb. şeyler duyulmak, yayılmak. 3. Herhangi bir topluluğu, bir örgütü, yolundan saptırmak için gizlice arasına girmek. 4. Gizlice haber vermeden gitmek, sıvışmak. 5. İçki, yorgunluk vb. sebeplerle kendinden geçerek uyuyakalmak. 6. Düşman mevzileri arasına gizlice girmek ve ilerlemek.” (TS: 2106)

KT sür- “1. sıyrılmak, çizilmek 2. bir şeyin üstünü sıyırmak” (KTTS: 582) / **TT sür-** “1. Yönetip yürütmek, sevk etmek. 2. Devam etmek. 3. Önüne katıp götürmek. 4. Uzatmak, ileri doğru itmek. 5. Dokundurmak, değdirmek. 6. Oturduğu, bulunduğu yerden, ülkeden ceza olarak başka bir yer veya ülkeye göndermek, nefyetmek. 7. Bir maddeyi bir yüzey üzerine ince bir tabaka olarak yaymak, dökmek, serpmek. 8. Bir malı satışa sunmak, piyasaya çıkarmak.” (TS: 2185- 2186)

KT öt- “1. geçmek 2. bir kurum ya da kuruluşa üye olmak 3. ölmek, dünyadan göçmek 4. geçmek ilerlemek (KTTS: 512) / **TT öt-** “1. Kuş veya böcekler, değişik tonda ses çıkarmak. 2. Herhangi bir nesne sürekli ses çıkarmak. 3. Üflemeli çalgıların ses çıkarmak. 4. Anlamsız boş konuşmak. 5. Sarhoş kusmak. 6. Gizli bir şeyi söylemek.” (TS: 1863)

KT sal- “1. bir nesneyi herhangi bir yerer yerleştirmek, koymak 2. ev, inşaat yapmak 3.göndermek, yollamak 4. ekin ekme, yetiştirmek” (KTTS: 542) / **TT sal-** “1. Bağımlılığına, tutukluluğuna veya baskı altındaki durumuna son vererek serbest kılmak, bırakmak, koyuvermek. 2. Yollamak, göndermek. 3. Koymak, katmak. 4. Sürmek. 5. Uğratmak. 6. Vergi yüklemek. 7. Üzerine yürütmek. 8. Saldırmak. 9. Sarkıtmak. 10. Gemi demir üzerinde dört yana dönmek. 11. Bakmamak, ilgilenmemek, özen göstermemek.” (TS: 2021)

KT soy- "hayvan kesmek, yüzmek" (KTTTS: 567) / **TT soy-** "1. Bir şeyin üzerinden kabuk, deri, zar vb. ni çıkarmak. 2. Birinin giysilerini çıkarmak. 3. Birinin üstünde, yanında veya bir yerde bulunan şeyleri çalarak alıp götürmek." (TS: 2147)

KT tart- "1. kendine çekmek 2. taşımak, ulaştırmak 3. sarmak, dolamak, takmak 4. germek, tutmak 5. yutmak, içine almak 6. müzik aleti çalmak, 7. çekmek, benzemek 8. İthaf etmek, armağan etmek 9. İlgisini çekmek, 10. Öğütlemek, 11. Ölçmek, 12. aniden bir tarafa yönelip gitmek" (KTTTS: 612) / **TT tart-** "1. Bir şeyin birim cinsten ağırlığını bulmak. 2. Bir şeyi avuç içinde sallayarak ağırlığını kestirmeye çalışmak. 3. Binek hayvanlarının dizginlerini çekmek. 4. Bir şeyin bütün sonuçlarını düşünmek, hesap etmek. 5. Dikkatlice incelemek, değer biçmek." (TS: 2273)

KT tap- "1. bulmak 2. kazanmak, kar sağlamak, para kazanmak 3. doğurmak, yavrulamak" (KTTTS, 608- 609) / **TT tap-** "1. İlah olarak tanına varlığa karşı inancını ve bağlılığını belirli kurallar çerçevesinde göstermek. 2. Tutku ile sevmek, bağlanmak." (TS: 2266)

KT tarat- "dağıtmak, yaymak" (KTTTS: 611) / **TT tarat-** "Tarama işini yaptırmak." (TS: 2269)

TT tüt- "ditmek, açmak" (KTTTS: 665) / **TT tüt-** "1. Duman veya buhar çıkarmak. 2. Dumanı geri vermek. 3. Yaşamak, varlığını sürdürmek. 4. İyi veya kötü kokmak." (TS: 2402- 2403)

KT uzat- "1. uzatmak 2. kızını evlendirmek" (KTTTS: 684) / **TT uzat-** "Uzamasına sebep olmak, uzamasını sağlamak. 2. Baş, kolları veya bacakları bir yere yöneltmek. 3. Bir şeyi vermek için birine yöneltmek. 4. Germek. 5. Konuşmayı, tartışmayı sürdürmek. 6. Vermek, göndermek. 7. Süreyi artırmak, temdit etmek." (TS: 2435- 2436)

KT üz- "1. koparmak, çekip almak 2. kesmek, durdurmak, bırakmak" (KTTTS: 696) / **TT üz-** "1. Üzüntü vermek. 2. Bir şeyi gerip çekerek gevşetmek, sürterek aşındırmak." (TS: 2460)

3.2. Ses Değişikliklerinden ve Ses Farklılıklarından İleri Gelen Yalancı Eş Değerler

KT atıs- "vuruşmak, savaşmak" (KTTTS: 58) / **TT atıs-** "1. Tartışmak. 2. Kendisine dargın olan bir kimseye barışıkmiş gibi söz söylemek. 3. Çocuk oyunlarında ebeyi veya takımda olanları belirlemek için karşılıklı olarak adım atmak." (TS: 185)

KT ayıq- "1. bulut ve sisten sıyrılarak parlamak 2. hastalıktan kurtulmak, iyileşmek. 3. ayılmak kendine gelmek" / **TT ayık-** "Ayılmak, kendine gelmek, uyanmak, aklı başına gelmek." (TS: 204)

KT izde- "1. aramak, bulmaya çalışmak 2. gereksinim duymak, ihtiyaç hissetmek 3. araştırmak, incelemek, öğrenmeye çalışmak" (KTTTS: 774) / **TT izle-** "1. Birinin veya bir şeyin arkasından gitmek, takip etmek. 2. Zaman, süre, sıra vb. bakımından gelmek, arkasından gelmek, arkasında olmak. 3. Bir olayın gelişimini gözden geçirmek. 4.

Eğlenmek, görmek, öğrenmek için bakmak, seyretmek. 5. Belirli bir yönde gitmek. 6. Gözlemek, incelemek. 7. Belirli bir tutum, davranış veya düşünceyi benimsemek. 8. Bir şeye uymak, bağlı olmak. 9. Herhangi bir olayla ilgilenmek.” (TS: 1240)

KT jab- “kapatmak” (TKTS: 277) / **TT yap-** “1. Ortaya koymak, gerçekleştirmek, oluşturmak, meydana getirmek. 2. Olmasına yol açmak.” (TS: 2529)

KT kelis- “anlaşmak, sözleşmek, uyum sağlamak” (KTTTS: 264)/ **TT geliş-** “1. Büyüyüp boy atmak, yetişmek, neşvünema bulmak. 2. İlerlemek, olgunlaşmak, genişlemek, inkişaf etmek, 3. Şişmanlamak.” (TS: 923)

KT ketir- “gitmesini sağlamak, gidermek” (KTTTS: 273) / **TT getir-** “1. Gelmesini sağlamak. 2. Bir şeyi yanında veya üstünde bulundurmak. 3. Erişmek veya eriştiğini sanmak. 4. İleri sürmek. 5. Sebep olmak, ortaya çıkarmak. 6. İletmek, bildirmek. 7. Sağlamak. 8. Bir makama atamak veya seçmek. 9. Bazı kelimelerle birleşik fiil yapar.” (TS: 937)

KT keşir- “affetmek, bağışlamak” (KTTT: 275) / **TT geçir-** “1. Geçme işini yaptırmak, geçmesini sağlamak. 2. Bir şeyi bir yandan öbür yana götürmek. 3. Bir şeyi bir yerden başka bir yere taşımak, nakletmek. 4. Tespit etmek, yazmak, kaydetmek. 5. Bir şeyi kendisine ayrılmış olan yere yerleştirmek, takmak. 6. Yola çıkan birini uğurlamaya gitmek, selametlemek, teşyi etmek, 7. Bir süre yaşamak, oturmak, kalmak. 8. Giymek, giyinmek. 9. Bir işi birden çok kişi üzerinden uygulamak. 10. Herhangi bir durumu yaşamış olmak. 11. Etmek, yapmak. 12. Hastalık bulaştırmak. 13. Zaman harcamak. 14. Bir gereksinimi elde imkânla karşılamak. 15. Vurmak. 16. Alışverişte aldatmak, kötü mal satmak, kazıklamak. 17. Birine kötü söz söylemek. (TS: 916)

KT köter- “1. Kaldırmak, 2. Artırmak, yükseltmek 3.yukarı çekmek 4. Geliştirmek, ilerletmek, bilgisini artırmak 5. Derecesini yükseltmek 6. Dayanmak, tahammül etmek 7. Tekrar gündeme getirmek, açmak 8. Hamile kalmak” (KTTTS: 295-296) / **TT götür-** “1. Taşımak, ulaştırmak veya koymak. 2. Bir kimseyi bir yere kadar yanında yürütmek. 3. Yerinden ayırıp uzağa atmak veya yok etmek. 4. Öldürmek. 5. Dayanmak, katlanmak, tahammül etmek. 6. Birinin yanında yürüyüp ona bir yere kadar arkadaşlık etmek. 7. Bir sonuca vardırarak. 8. Kaybolmasına, yok olmasına yol açmak. 9. Herhangi bir yiyeceği tek başına ve hızlı bir biçimde yemek. 10. Tümüyle sahip olmak. 11. Haksız kazanç sağlamak, mal veya para sahibi olmak.” (TS: 975)

KT küt- “beklemek 2. ağırlamak, ikramda bulunmak 3. bakmak, gütmek” (KTTTS: 308- 309) / **TT güüt-** “1. Hayvan veya hayvan sürüsünü önüne katıp otlatarak sürmek. 2. Bir düşünceyi veya ilkeyi gerçekleştirmeye çalışmak. 3. Bir kimseyi, bir topluluğu kendi düşünce ve doğrultusunda yönetmek, sevk ve idare etmek.” (TS: 1011- 1012)

KT sağın- “özlemek, göreceği gelmek, göresi gelmek” (KTTTS: 540) / **TT sakın-** “1. Herhangi bir korku veya düşünce ile bir şeyi yapmaktan uzak durmak, içtinap etmek.

2. Olabileceği düşünülen kötülöklere karşı önlemler almak. 3. Korumak, esirgemek, gözetmek." (TS: 2013)

KT sana- "saymak, hesaplama" (KTTTS: 547) / **TT san-** "1. Bir şeyin olma veya olmama ihtimalini kabul etmekle birlikte, olabileceğine daha çok inanmak, zannetmek, zanneylemek. 2. Gibi gelmek, farz etmek. 3. Bir şey veya kimsenin olduğunu düşünmek." (TS: 2028)

KT şeş- "çözüm, çözüme" (KTTTS: 742) / **TT seç-** "1. Benzerleri arasında hoşa gideni seçip almak veya yararlanmak için ayırmak. 2. Birine oy vererek bir göreve getirmek. 3. Üstün, iyi, uygun bularak yeğlemek. 4. Ne olduğunu anlamak, fark etmek. 5. Farklı görmek, üstün görmek. 6. Tercihini bir yönde kullanmak. 7. Titiz davranmak, kolay kolay beğenmemek." (TS: 2054)

KT tartın- "çekinmek, sakınmak, kaçınmak" (KTTTS: 613) / **TT tartıl-** "1. Tartma işi yapılmak veya tartma işine konu olmak. 2. Kendini tartmak." (TS: 2272)

KT tasala "bir şeyi kendine siper edinmek, bir şeyin arkasına gizlenmek, görünmemeye çalışmak" (KTTTS: 614) / **TT tasalan-** "Bir şeyi kendine tasa etmek, üzölmek, kaygılanmak, endişelenmek." (TS: 2274)

KT tasta- "bırakmak, terk etmek, atmak" (KTTTS: 614) / **TT taşla-** "1. Taş atmak, taşa tutmak. 2. Bir şeyin içindeki taşları ayıklamak. 3. Taş vb. nesnelere kumaşı beyazlatmak veya parlatmak. 4. Metal bir parçayı zımparayla törpüleyerek yuvasına alıştırmak. 5. Taş döşemek. 6. Üstü kapalı, iğneleyici söz söylemek." (TS: 2281)

KT tazala- "temizlemek, paklamak, arındırmak" (KTTTS: 598) / **TT tazele-** "1. Yenisiyle veya tazesiyle değiştirmek. 2. Bazı yiyecekleri, bayatlamışken kaynatıp taze duruma getirmek. 3. Bir işi bir daha yapmak, tekrarlamak. 4. Unutulmuş bir duygu veya bir düşüncüyü yeniden canlandırmak." (TS: 2292)

KT tüsin- "anlamak, kavramak" (KTTTS: 665) / **TT düşün-** "1. Aklından geçirmek, göz önüne getirmek." (TS: 743)

KT tüs- "1. inmek, düşmek 2. girmek, yerleşmek 3. görevden alınmak 4. başlamak, girmek 5. mal olmak 6. katılmak" (KTTTS: 664) / **TT düş-** "1. Yer çekiminin etkisiyle boşlukta, yukarıdan aşağıya inmek." (TS: 741)

KT uqsa- "andırmak, benzemek" (KTTTS: 686) / **TT okşa-** "1. Sevgi, şefkat belirtisi olarak elini bir şeyin üzerinde yavaş yavaş gezdirmek veya ona hafifçe vurmak. 2. Hafifçe dokunmak. 3. Hafifçe dövmek. 4. Bir kimseyi hoşnut etmek. 5. Benzemek, andırmak, hatırlamak." (TS: 1792)

KT qaltar- "saklamak, gizlemek" (KTTTS: 334) / **TT kaldır-** "1. Bulunduğu yerden almak. 2. Yukarı doğru hareket ettirmek. 3. Yükseltmek. 4. Ürün toplamak, taşımak. 5. Çekmek, taşımak. 6. Bir kuruluşun çalışmasına son vermek. 7. Hastayı hastaneye götürmek. 8. Tören yaparak ölüyü gömmek. 9. Toplamak. 10. Alıp başka yere

götürmek. 11. Uyandırmak. 12. Piyasadan çekmek. 13. Elin ulaşamayacağı yere koymak. 14. Kaçırarak. 15. İyi etmek, iyileştirmek. 16. Bir şeyden çokça satın almak. 17. Tayin etmek, atamak. 18. Yok etmek, ortadan silmek. 19. Uygun gelmek, yakışmak. 20. Çalmak, aşırarak." (TS: 1276)

KT qat- "1. katlaşmak 2. kalıplaşmak, değişmemek 3. kımıldamamak, hareket etmemek" (KTTS: 357) / **TT kat-** "1. Bir şeyin içine, üstüne veya yanına, niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için başka bir şey eklemek, karıştırmak. 2. Bir araya getirmek. 3. Birlikte göndermek. 4. Döllenmeyi sağlamak için erkek hayvanı dişinin yanına salmak." (TS: 1353)

KT qayır- "1. hayvanların yönünü değiştirmek, başka yöne sürmek. 2. bir şeyin kenarını kıvrırmak, bükmek. 3. kolları arkaya bağlamak. 4. geri yatırmak. 5. iade etmek, geri vermek" (KTTS: 327) / **TS kayır-** "1. Koruyarak başarısını sağlamak, elinden tutmak, himmet etmek. 2. Birini, başkalarının veya işin zararı pahasına tutmak. 3. Birine haksız yere kolaylıklar sağlamak, iltimas etmek." (TS: 1364)

KT qaytar- "1. iade etmek, geri göndermek, geri vermek 2. sürünün yönünü değiştirmek 3. Kur'an surelerini tekrar tekrar okumak" (KTTT: 326) / **TT kaytar-** "1. İş yapmaktan kaçmak. 2. Geri çevirmek, iade etmek." (TS: 1370)

KT qos- "1. katmak, birleştirmek, eklemek 2. evlendirmek 3. birisine maddi yardımda bulunmak" (KTTS: 385) / **TT koş-** "1. Adım atışlarını artırarak ileri doğru hızla gitmek. 2. Bir yere ivedilikle gitmek. 3. Bir işle çok ilgilenmek, koşuşturmak. 4. Koşuya çıkmak. 5. Kovalamak, üstüne düşmek, izlemek." (TS: 1487- 1488)

SONUÇ

Kazak Türkçesi ve Türkiye Türkçesi arasındaki yalancı eş değerler üzerine yapılan çalışmada, "Türkçe Kökenli Kelimenin Farklı Anlamda Kullanılmasından Kaynaklanan Yalancı Eşdeğerler", "Türkçe Kökenli Kelimede Meydana Gelen Ses Değişikliklerinden Kaynaklanan Yalancı Eş Değerler", "Alıntı Kelimenin Farklı Anlamda Kullanılmasından Kaynaklanan Aldatıcılık", "Alıntı Kelimelerde Meydana Gelen Ses Değişikliklerinden Kaynaklanan Yalancı Eş Değerler", "Fiillerin Farklı Anlamda Kullanılmasından Kaynaklanan Yalancı Eş Değerler", "Ses Değişikliklerinden ve Ses Farklılıklarından İleri Gelen Yalancı Eş Değerler" olmak üzere 6 başlık altında ele alınmıştır.

Yalancı eş değer toplam 162 isim, 38 fiil olmak üzere toplam 200 yalancı eş değer tespit edilmiştir. İsim ve fiillerde yalancı eş değerler karşılaştırıldığında isimlerdeki yalancı eş değerlerin, fiillerdeki yalancı eş değerlerden daha fazla olduğu çalışmanın sonucunda görülmektedir.

Tüm lehçelerdeki yalancı eş değerlerin belirlenerek daha geniş çalışmaların yapılması özellikle lehçeler arası aktarmalarda yapılan yanlışların önüne geçilmesi açısından oldukça önemlidir.

KISALTMALAR

KT	Kazak Türkçesi	TTKTS	Türkiye Türkçesi- Kazak Türkçesi
TT	Türkiye Türkçesi		Sözlüğü
KTTS	Kazak Türkçesi- Türkiye Türkçesi	TS	Türkçe Sözlük
	Sözlüğü	s.	Sayfa

KAYNAKÇA

- AKCA, H. (2017), "Kumuk Türkçesi İle Türkiye Türkçesinde Yalancı Eş Değerler", *Türkbilig*, Sayı: 33, 91- 132.
- AKSAN, D. (2007), *Her Yönüyle Dil (Ana Çizgileriyle Dilbilim)*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- ALKAN, H. (2012), "Lehçeler Arası Aktarmalarda Yalancı Eş Değerler Sorunu: (Türkiye Türkçesi- Özbek Türkçesi-Yeni Uygur Türkçesi Fiil Örneği)", *Electronic Turkish Studies*, 7(4).
- BAİNİYAZOV, A. , BAYNİYAZOVA J. , KOÇ K. , (2012), *Türkçe Türkçesi-Kazak Türkçesi Sözlük* Almatı: Poligraf Yayınları.
- BÜKE, H. (2014), "Gagauz Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eşdeğerler", *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı: 10, 215- 229.
- ÇAKMAK, C. (2014). "Türkmen Türkçesinde Görülen Yalancı Eş Değer Kelimeler Üzerine", *Dede Korkut Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 5, 15-53.
- ÇOLAK, D. (2014), "Saha Türkçesi ile Türkiye Türkçesi Arasında Yalancı Eşdeğerler", *II. Genç Akademisyenler Sempozyumu*, Ankara, 595- 625.
- BEŞEN DELİCE, T. (2013), "Türkmen Türkçesinde Yalancı Eşdeğerler", *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, Sayı: 2/4, 131- 146.
- DIYKANBAYEVA, M. (2017), "Kırgız Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eşdeğerler", *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, Sayı: 6/4, 2256- 2271.
- DİREKCI, B. , GÜLMEZ M. (2012), "Güney Azerbaycan Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eş Değerler", *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 32, 133-154
- ERCİLASUN, A. B. (1999), *Türk Dünyası Üzerine İncelemeler*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- ERGÖNENÇ AKBABA, D. (2007), Nogay Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eşdeğerler, *Bilig*, Sayı: 42, 151- 176.
- ERSOY, F. (2007), "Çuvaş Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eşdeğerler", *Türkbilig*, Sayı: 14, 60- 68.
- GÜNGÖR, O. C. (2017), "Türkiye Türkçesi İle Yeni Uygur Türkçesinde Yalancı Eş Değerler (İsim ve İsim Soylu Kelimeler Örneği)", *Teke Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, Sayı: 6 (1), 133-171.
- KARA, M. (2009), "Lehçeler Arası Aktarmalarda Temel Sorunlar", *Turkish Studies*, Sayı: 4/ 4, 1056- 1082.
- KARADOĞAN, A. (2004), "Türk Lehçeleri Arasında Yapı Eş Değerliği ve Yalancı Eş Değer Yapılar", *V. Uluslararası Türk Dil Kurultayı Bildirileri I: 1591-1604*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

- KARTALCIK V., (2015), "Kırım Tatar Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasında Yalancı Eşdeğerler", *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı: 34, 87-98.
- KİRİŞÇİOĞLU, F. (2006), "Türkmen Türkçesinden Türkiye Türkçesine Yapılan Aktarmalarda Karşılaşılan Bazı Problemler", *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 20, 21-35.
- KOÇ, K., BAYNİYAZOV, A., BAŞKAPAN, V. (2012), *Kazak Türkçesi Türkiye Türkçesi Sözlüğü*, Almatı.
- ÖZEREN, M. (2014), "Salar Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eşdeğer Sözcükler", *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, Sayı: 3/2, 111- 127.
- RESULOVA, A. (1995), "Akraba Diller ve "Yalancı Eşdeğerler" Sorunu", *Türk Dili*, Sayı: 524, 916-924.
- TÜRKÇE SÖZLÜK, (2011), Ankara: TDK Yayınları.
- UĞURLU, M. (2000), "Türk Lehçeleri Arasında Aktarma Meselesi ve Abay Yolu Romanı", *Bilig*, Sayı: 15, 59- 80.
- UĞURLU, M. (2001), "Türk Lehçelerinin Aktarımında Valenz Sözlüklerinin Önemi", *Doğu Akdeniz Üniversitesi, Uluslar Arası Sözlükbilim Sempozyumu Bildirileri* (Yayımlayan: Nurettin Demir-Emine Yılmaz), Gazimağusa: 197- 206.
- UĞURLU, M. (2004), "Türk Lehçeleri Arasında Kelime Eşdeğerliği", *Bilig*, Sayı: 29, 29- 40.
- YAZICI ERSOY, H. (2012), *Başkurt Türkçesi ve Türkiye Türkçesinde Yalancı Eş Değerler*, Ankara: Gazi Kitabevi.
- YILDIRIM, Hüseyin (2005), "Türkmen Türkçesindeki Aldatıcı Kelimeler", *Gazi Üniversitesi, I. Türkiyat Araştırmaları Sempozyumu*, 11-13 Mayıs 2005 Ankara.
- YILDIRIM, H. (2013), "Özbek Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Aldatıcı Kelimeler", *Leylâ Karahan Armağanı*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- YILDIZ, H. (2009), "Karay Türkçesi ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eş Değer Kelimeler", *Gazi Türkiyat, Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 5, 1- 49.